

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

O našem socialnem ministrstvu.

V seji narodne skupščine dne 24. t. m. je v razpravi o proračunu ministrstva za socialno politiko v imenu Jugoslovanskega kluba govoril poslanec dr. Andrej Gosar. V svojem govoru je temeljito obdelal vso socialno politiko v naši državi in podrobneje govoril o zakonu o zaščiti delavstva, o inspekciji dela, o trboveljskem vprašanju in delavskih posredovalnicah. O ministrstvu samem je poslanec dejal sledeče:

Če pogledamo nazaj v leto 1921-22, vidimo, da je znašal celotni proračun nekaj čez 6 milijard dinarjev, proračun ministrstva za socialno politiko pa 276 milijonov dinarjev. Danes znaša celotni proračun več kot še enkrat toliko, preko 12 milijard, proračun ministrstva za socialno politiko je pa poskočil na okroglo 470 milijonov dinarjev. Dočim se je celotni proračun v tem času podvojil, se je proračun ministrstva za socialno politiko dvignil komaj za okoli 100 milijonov dinarjev. Še neugodnejše se nam kaže to razmerje, čim ugotovimo, da je celih 400 milijonov dinarjev tega proračuna določenih za podpore invalidov. K temu moramo prišteti še 25 milijonov za invalidsko upravo, tako da nam ostane za pravo socialno politiko, t. j. za tisto trajno socialno politiko, — kajti invalidsko vprašanje v tej izmeri in v tem obsegu je vendar nekaj prehodnega, — nam ostane za celo socialno politiko vsega skupaj celih 35 milijonov dinarjev. 35 milijonov za socialno politiko v državi z več kot 12 milijoni prebivalcev, v državi, kjer so socialne razmere tako primitivne in tako neurejene kot so pri nas, pomenja to res pogrebne stroške za to socialno politiko in nič več. Ljudje so to ministrstvo v resnici začeli nazivljati ministrstvo za socialno smrt.

Iz celega postopanja naše socialne politike se jasno vidi težnja, da se naša socialna politika likvidira. Kolikor jaz vem, se je g. minister za socialno politiko v finančnem odboru postavil na stališče, da se ministrstvo za socialno politiko ukine. Popolnoma bi razumel, ako bi n. pr. minister pošte in prometa izjavil v finančnem odboru, da je treba to ministrstvo ukiniti ter spojiti recimo s prometnim ministrstvom. Razumel bi tudi, ako bi minister narodnega zdravja stavil v finančnem odboru predlog, da se ukine njegov resor in spoji z ministrstvom za socialno politiko. Toda likvidirati ministrstvo socialne politike in prenesti njegove funkcije na katerokoli drugo ministrstvo, znači to, likvidirati socialno politiko sploh. Ministrstvo za socialno politiko ima, kakor sem že rekel, po uredbi, s katero je organizirano, nalogo, da štiti socialno slabejše stanovne in šibkejše sloje v državi. Kateri stanovi so to? To so oni, ki v političnem življenju nimajo vplivne besede, nimajo odločilne važnosti. To znači, da je ministrstvo za socialno politiko postalo ustanova, katera mora biti stalno v izvestnih konfliktih z ostalimi ministri. V istem momentu, ko postavite ministrstvo za socialno politiko v isti red z ostalimi ministri, ni več prave zaščite za socialno slabejše in šibkejše, temveč samo še karitativno delo prostovoljno podpiranje siromakov. To bi lahko prevzel resor ministrstva notranjih zadev. A podpiranje socialno slabjših slojev se lahko vrši samo v samostojni ustanovi, katera zastopa vsikdar in vselej svoje posebno stališče.

V naših primitivnih socialnih razmerah kapitalizem šele nastaja. Zato

je naša naloga, da pravočasno interveniramo in da regulativno posežemo v razvoj razmer. In baš naloga ministrstva za socialno politiko je, da v tej borbi interesov brani socialno slabejše elemente v naši državi. Če mislite socialno politiko likvidirati, morate imeti na umu eno: Naravni ne-regulirani razvoj naših razmer bo nujno dovedel do težkih konfliktov med kapitalističnimi krogi ter maso onih, katere hoče izrabljati, in namesto, da gremo po poti evolucije, bomo prišli v dobo, ko bo revolucija neizogibna. Iz tega razloga sledi nujno, da v ono vlado ozir. do onega ministra, ki soglašajo s tem, da treba ministrstvo za socialno politiko ukiniti, ne moremo imeti zaupanja.

Zato je popolnoma naravno, da jaz in vsi moji tovariši glasujemo proti predloženemu proračunu.

Političen pregled.

Narodna skupščina je razpravljala zadnji teden o proračunih ministrstev za poljedelstvo, za gozdove in rudnike, za trgovino in industrijo, ter o ministrstvu za agrarno reformo. Govorniki soglašajo v tem, da naša vlada preveč daje za vojaštvo in neverjetno malo za kmetijske potrebe. Naša država je po veliki večini kmetijska država, vlada pa ne skrbi za razvoj kmetijstva. S svojo car. politiko v korist obrambe in države tlači razvoj industrije in obrti.

Položaj. Par dni je bil v političnem življenju precejšnji mir. Skupščina je mirno razpravljala o proračunu. Začetkom tega tedna pa je belgrajsko vladno časopisje nenadoma začelo govoriti o spremembah v vladi, ki nas čakajo po sprejetju proračuna. Spremenila naj bi se oseba predsednika vlade, spremenil naj bi se tudi režim. Obenem se živahno piše o tem, kako se Pašić in Radić z vso vnemo pripravljata za slučaj, da bi morala iz vlade. Eden kakor drugi se oprijema rešilnih bilk, ki naj bi jih tvorila diktatura, boljševidem in podobna strahila kot jih je bilo nebroj ob lanskoletnih volitvah.

Vladna kluba sta tudi sklicala v Belgrad svoje poslance, da jim obrazložita novi položaj in pa, kaj bi moglo slediti. Precej verjetno je, da skupščina po sprejetju proračuna ne bo dalje delala, ampak da bo šla na počitnice, da se bo mogla kriza dalje razvijati.

Po zasedbi Društva narodov.

Z napetim pričakovanjem so zasledovali narodi delovanje svojih odposlancev na seji Društva narodov v Ženevi. Že na potu je odposlanec presenetila vest, da je francoski ministrski predsednik Briand odstopil, kar je bil pričetek splošne zmešnjave, ki je vladala med tem zasedanjem.

Po otvoritvi so se oficijelne seje odgodile in odposlanci so se začeli privatno med seboj posvetovati. Nemčija je prosila za sprejem in naj bi dobila stalno mesto v svetu kot ga imajo velesile. Podobne zahteve so imele tudi Poljska, Španija, Brazilija. Ena država je bila previdna napram drugi, druga ni zaupala prvi, obe sta pa gledali, da jih ne oslepari tretja. Tako so mešetarili po finih obedih celih deset dni, končno je pa postalo nezaupanje drug drugemu tako veliko, da ni kazalo drugega kot čimprej zaključiti zasedanje in poslati poslance domov. Sklenili so, da se skliče za 18. maj posebna konfe-

renca, ki naj razpravlja o spremembi pravil D. N., sprejetje Nemčije pa so odložili na poznejši čas.

To zasedanje je pokazalo, da je D. N. bolno, bolno, zato, ker ni demokratično, ker ni v njem enakopravnosti, ker imajo veliki narodi večjo moč kot mali, ki so bili do sedaj le njih igrače. Če se bo D. N. spremenilo v tem smislu, da bodo imeli razni Maročani isto besedo in vpliv v njem, kot ga imajo Angleži ali Francozi, potem moremo šele misliti, da se je približalo namenu, pravično razsojati mednarodne spore in čuvati mir na svetu. Pravičen in iskren mir, ki ga vsi zahtevamo, zahteva medsebojno zaupanje, zaupanje pa temelji na enakopravnosti.

Novo gibanje v Nemčiji.

Po ustavi Nemčije se mora za določen zakonski predlog izjaviti najmanj 4 milijone volivcev, ena desetina vseh upravičenih, da se potem zadevni zakonski načrt predloži parlamentu in če bi ga ta odklonil, odloči končno ljudsko glasovanje.

Prejšnji teden se je prvič vršilo tako glasovanje za predložitev zakona o brezodškodninski zaplenitvi premoženja nemških knezov. To premoženje je ogromno, samo zemljišča je 500.000 hektarjev, je pa obenem velika opora monarhistični misli v Nemčiji. Zato je glasovanje imelo poleg socialnega značaja, da se veleposestva razdelijo med neposedujoče tudi velik političen značaj, levičarsko-republikanski. Prvotno so zahtevali brezodškodninsko zaplenitev komunisti, pozneje so pristali na ta predlog tudi socialisti. Vse ostale stranke se tega gibanja niso udeležile.

V sredo, 18. t. m., je bilo vpisovanje volivcev zaključeno. Celotni rezultat ni še objavljen, gotovo pa je, da se je za predlog izjavilo preko 12 milijonov volivcev, kar pomeni napram dosedanjim volivnim rezultatom velik porast leveice in obenem s tem predlogom možnost notranjepolitičnih posledic v Nemčiji.

Temne sile na delu.

Našim čitateljem bo gotovo znano, da je minister za socialno politiko »brzojavno ustavil delovanje« Delavske zbornice in zahteval poročilo o sklepih prve plenarne seje D. Z.

Zadeva je sledeča: Član D. Z. Makuc je stavil v prvi seji Delavske zbornice samostojen predlog, da naj zbornica pošlje v Rusijo komisijo, ki naj preštudira tamošnji gospodarski položaj, za katero naj D. Z. votira 100.000 Din. Pri razpravi k temu predlogu je stavil dr. Bohinjec (Narodni klub) izpremembo, in sicer, da se sprejme le pod pogojem, da to dalekosežno vprašanje poprej prouči centralno tajništvo »Delavskih zbornic« in ugotovi, v koliko bi ta komisija bila v stanu proučiti dejanske razmere v Rusiji s čisto gospodarskega vidika. Tako komisijo naj bi poslale sporazumno vse Del. zbornice države. Pripomnil je, da so z istega stališča odposlale podobne komisije že mnoge zapadne evropske države oziroma strokovne organizacije. Ta izpreminjalni predlog je bil na to od zbornice sprejet.

Ako gremo preko tega, da je bil, kakor se sodi suhi predlog Makuca stavljen z demagoškim in izzivalnim namenom, si je treba vendar zapomniti, da prevladuje prepričanje v krogih, ki imajo vpogled v zakulisje, da so povzročili intrige gotovi gospodje v

Ljubljani, ki so se zaradi tega ali vozili v Belgrad k ministru, ali pisмено poročali le o suhem predlogu z namenom, da se gotove člane iz zbornice izloči in pa, da se uspešno delo zbornice sploh onemogoči in se jo izroči v upravo komisarju, ki naj potem uporablja delavski denar, s katerim razpolaga zbornica, v vse mogoče druge namene.

Mi hočemo delati na to, da te temne elemente razkrinkamo, da bo znalo celokupno delavstvo prav in uspešno braniti svoje in svoje zbornice pravice.

Pomoč brezposelnim rudarjem.

Upravni odbor Delavske zbornice je v svoji seji razpravljala tudi o tem, kako organizirati pomoč brezposelnim rudarjem trboveljskih revirjev, katerih je TPD odpustila do danes blizu 1.500. Mnogi od teh imajo tudi svoje družine, a so brez vseh sredstev prepuščeni gladovanju. Sklenilo se je, da se sestavi takoj statistika vseh brezposelnih rudarjev v Trbovljah in se poda v Nemčijo in Francijo komisija, da poišče primernih delovnih prilik za rudarje, katerim se potem priporočijo le kolikor mogoče ugodna mesta. Sklenilo se je tudi, da izplača Del. zbornica organizacijam eno četrtino vsote za brezposelne iz svojega proračuna. Vsi ti sklepi bi se bili že lahko izvedli, da ni minister za socialno politiko ustavil delovanje D. Z., kar so povzročili gotovi delavski prijatelji, katerih imena in namen so nam znani, kar bomo obravnavali ob primernih prilikah in na pravih mestih. — Država brezposelnih rudarjev noče podpirati, niti jim ne preskrbi dela drugod, niti ne prisili TPD, da jih vzame v službo nazaj. Delavskega denarja za podporo brezposelnim leži v Belgradu kakor se zatrjuje 20 milijonov dinarjev. Trbov. prem. družba se za bedno odpuščene niti ne zmeni, še manj, da bi jim naklonila kako podporo.

Ostane nam še samo eno: Apeliramo na vzajemnost in pomoč delavstva samega. Mogoče bodo mnogi, ki še danes zaslužijo in delajo, v kratkem sami pomoči potrebni? Ali je preveč, če pravimo: Vsak naš član ali somišljenik naj daruje od svojega zaslužka dnevno 1 dinar brezposelnim tovarišem v Trbovljah. Organizirajte takoj povsod nabiralne akcije in denar pošiljajte na Jugosl. strok. zvezo v Ljubljani, Stari trg 2.

Kdor hitro da, dvakrat da.

Pomagajmo našim rudarjem!

Po brezbriznosti vlade in vsled brezobzirnosti nenasitnih kapitalistov Trboveljske premogokop. družbe, gladuje več sto delavskih družin, katerih očetje in matere obupavajo. Pomagajmo brezposelnim! Vsak naš član in somišljenik naj daruje dnevno od svojega zaslužka 1 Din. Ob vsaki priliki zbirajte za rudarski dinarski podporni sklad. Prispevke pošiljajte na glavno tajništvo Jug. strokovne zveze v Ljubljani, Stari trg 2, I. nadstropje.

„Za kršč. socializem“.

Kdor hoče prav umeti idejo krščanskega socializma, mora prečitati to zelo potrebno brošurico. Dobi se v kolportážnem oddelku »Slovenca« v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Zrtev službe. Član Strok. zveze tov. Jug Ignacij, katerega je pred 14 dnevi zgrabila pri delu v tovarni Pollak v Ljubljani transmisija tako nesrečno, da mu je stroj polomil kosti, je dne 20. t. m. umrl v javni bolnici v Ljubljani. Pogreb ponesrečenega Juga se je vršil 22. t. m. ob 5 popoldne. Pevski zbor delavcev, katerega je zbral član Strokovne zveze tov. Valand, je pok. tovarišu zapel žalostinki: »Vigred se povrne« in »Človek glej«. Pogreba se je udeležilo poleg sorodnikov zastopstvo Jugoslovanske strokovne zveze, veliko Jugovih stanovskih tovarišev, člani Strokovne zveze tovarniškega delavstva, tovarnarja gg. Pollak in dr. Megler itd. Rajni zapuščala mlado, šele 2 leti poročeno ženo in nepreskrbljenega otročička. Počivaj v miru, dragi tovariš in sveti Ti naj večna luč v boljši domovini.

Odpravite nedostatke! V Pollakovih tovarni v Ljubljani je baje ravno nekaj dni poprej, preden je zgrabila transmisija nesrečenega Juga in mu stroj polomil kosti, pregledoval organ »Inspekcije dela« varnostne naprave. Kako se take inspekcije vršijo je dokaz, da pri stroju, pri katerem je delal rajni Jug, ni bilo predpisanih varnostnih naprav, vsled česar je moral ubogi delavec izgubiti svoje življenje, družina pa svojega očeta. Pozivamo »Inspekcijo dela«, da se za varnostne naprave in tudi za higijenske predpise zanima tako v Pollakovih tovarni kot v drugih podjetjih, kjer bo odkrila gorostasne stvari, ako bodo inspekcije temeljite.

Zahvala. Najlepšo zahvalo izrekam vsem sodelavcem in delavkam »Tekstilane«, tovarne v Kočevju, kateri so pripomogli, da se je nabrala tako lepa vsota za mene, ponesrečenega pri obratu iste tovarne. Posebno zahvalo izrekam predsedniku Strokovne zveze tov. Knausu za njegov neumoren trud. Bog povrni! — Fabijan Anton, kurjač.

Zveza tobačnega delavstva.

V vednost. Na razna tozadevna vprašanja tobačnega delavstva kaj je s spomenico, ki jo je poslala Strokovna zveza Monopolski upravi, sporočamo, da nam je oblastni monopolski inspektorat v Zagrebu poslal odgovor že 4. marca t. l. pod št. 5863/26, ki se glasi: »Na Vaš dopis št. 11/26, poslan Monopolski upravi v Belgradu, se Vam sporoča, da se od Vas zahtevani pravilnik o prejemkih tobačnega delavstva nahaja v štadiju skorajšnjega uveljavljanja, ter se z ozirom na finančno stanje pred uveljav-

ljenjem pravilnika plače ne morejo izboljšati.« — V petek dne 26. t. m. se bo vršila seja načelstva Strok. zveze tobač. delavstva, na kateri se bo obravnaval tudi osnutek pravilnika, ki ga je glavno tajništvo JSZ že poslalo v vednost zaupnikom v tob. tovarno.

Občni zbor Strokovnega društva tobačnih upokojevcov in upokojenk v Ljubljani. Dne 17. marca se je vršil redni letni občni zbor Strokovnega društva tobačnih upokojevcov in upokojenk v Ljubljani. Občni zbor se je vršil v dvorani Rokodelskega doma. Udeležba je bila dokaj zadovoljna, sicer ne kot bi bilo želeli, temu so pač krive razmere, v katerih se delavski stan vobče nahaja. Ob četrt na tri je predsednica tov. Grošelj otvorila občni zbor. Imenom JSZ je pozdravil zborovalce tov. Cvikel in v kratkih potezah predložil razmere v društvu s pozivom, da se čim tesneje strnemo za boj v dosegu pristoječe pokojnine. Po poročilu tajnice in blagajnice se je izvolil naslednji odbor: Bahor Valentin, Plestenjak Anton, Katauer Uršula, Simončič Ana, Maurin Cecilija, Krenžak Marija, Svetek Anton, Grošelj Uršula. Nadzorstvo: Černe Mihael, Zor Ana, Vidmajer Antonija. V delegacijo JSZ: Bahor Valentin, Katauer Uršula. — Za tem je tov. Katauer podala izbrano poročilo o delu organizacije in neprilikah, ki jih je bilo prestat. Med slučajnostmi se je še oglasil stari borec Bahor Valentin s par besedami v podkrepitve bodočega dela. Članstvo je enodušno sprejelo sklep poprijeti se v bodoče krepkejšega dela, tako kot je bilo vajeno v mladih letih pod vodstvom rajnega očeta dr. Kreka.

Zveza papirniškega delavstva.

Vevče. V tukajšnji papirnici je zaposlena 20 letna delavka O. M. Do jeseni lanskega leta je v papirni dvorani ter raznih stopnicah in luknjah pometal. Pri tem si je radi vedno upognjenega telesa izpahnila hrbtenico. Misleč, da ne bo slabih posledic, je prosila svojega delovodjo, naj jo premesti k drugemu delu, a vse te prošnje so bile zaman. Napoti se k zdravniku, kateri jo pošlje k specialistu v Ljubljano. Ta jo je odslovil, češ, da nima časa in v bolnici ni prostora. Na enak način se je slučaj dvakrat ponovil. Od bolečin sključena se napoti k privatnemu zdravniku, kateri konstatira opasno bolezen ter ji nujno svetuje v bolnico. Zopet gre k specialistu, nakar jo vendar pošlje v bolnico, kjer so ji kosti uravnali ter jo povezali in poslali domov. To se je ponovilo še dvakrat. Doma je pri

prelazu čez železniški nasip padla in si zlomila roko, ter so ležečo našli in spravili domov. Tak je dejanski stan uboge delavke. Sedaj pa pogledjmo, kako skrbe merodajni faktorji za varstvo in zdravje delavk v obratu. Privatni zdravnik ji naredi listek, da je imenovana nesposobna za to delo. Ta listek izroči svojemu delovodji, kateri pa se za to in za njene prejšnje prošnje ne zmeni, mesto da bi jo zamenjal s starejšo in bolj utrjeno. Dalje, ali so zdravniki specialisti zato nastavljeni in jih delavstvo zato plačuje, da ubogo delavko poljubno pošiljajo sem in tja? Se lepše pa pride. OUZD ji ne izplača hranarine za 28 dni. Trdno pa upamo, da bodo te vrstice zadoštovale in se zadeva s to pohabljenko tako uredi, da dobi, kar ji po zakonu pripada, tudi glede nezgodne rente.

Zveza javnih nameščencev.

Vabilo na III. redni letni občni zbor Strokovne zveze javnih nameščencev, ki se bo vršil v soboto ob pol. 8. uri zvečer v kleti I. del. konzumn. društva, Kongresni trg. V slučaju, da bi občni zbor ob navedeni uri ne bil sklepčen, se bo vršil pol ure pozneje neglede na število navzočih članov.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. Najnovejša naredba TPD, da se s 15. aprilom uvede mesečna plača, je zopet precejšen udarec za rudarje. Upeljati hočejo, da bi se vsakega 1. v mesecu izplačeval predjem v višini 90%. Družba ima s tem zopet svoj namen, in sicer, da na umeten način privabi rudarje, da si nabavljajo življenske potrebščine v njenem konzumu in bi se delavcu potem odtegovalo pri njegovi plači, ker vemo že iz izkušnje iz predvojne dobe, ko družinski oče skozi vse leto ni videl denarja. Mesto plače je dobil prazen plačilni list prekrižan z rdečim svinčnikom. Na eni strani je ubog rudar kopicil kapital družbi s svojim delom v rudniku, na drugi pa je še s svojo skromno plačo podpiral njen konzum. To bi se reklo, rudarja postaviti še v veliko večjo odvisnost in zaslužnjenje. Mi rudarji proti tej naredbi najogorčeneje protestiramo, zakaj bi morali krvavo zaslužene novce še potem prositi v kakih oblikah predjuma. Moti se družba, ako misli, da nas bo s tem napeljala, da bi se navezali na njen konzum, ker imamo mi tudi svoje konzume in dobimo v njih solidnejše blago, povrh se pa še plačajo procenti, kar pa rudniški konzum ne pozna. Ponavljamo še enkrat, da smo ozlovoljeni nad to novo naredbo in jo obsojamo kot jako netakten čin in katera je povrh še protizakonita.

Prometna zveza.

TOVARIŠEM ŽELEZNIČARJEM!

Sklepom zadnjega občnega zbora prične Prometna zveza s 1. aprilom izdajati svoj 14 dnevni list. Vendar je pa nujno potrebno, da tudi Vi ostanete v najožjem stiku z celotnim kršč. soc. delavskim gibanjem, da ste dobro informirani o njem in da tudi ostalo delavstvo ve za Vaše težave in Vašo borbo. Le v medsebojni zvezi si okučuje delavstvo svojo moč in le s skupno močjo si bo priborilo svoje pravice. V interesu skupne borbe ponavljamo željo Osrednjega odbora Prometne zveze, da ostanete zvesti naročniki »Pravice« tudi v nadalje in potom nje obveščate ostalo delavstvo o svojem boju za pravico. Dolžnost vsakega železničarja je, da je poleg svojega »Železničarskega Vestnika« naročen v prvi vrsti tudi na »Pravico«, ki je glasilo vsega kršč. socialnega delavstva. — Uprava »Pravice«.

Položnice smo danes priložili vsem železničarjem - naročnikom »Pravice«. Prosimo, da se jih vsakdo takoj poslužuje, da ne bo neljubega ustavljanja lista.

ODVOJENO MISLJENJE

Jugoslovanskega kluba proti proračunu železniškega ministrstva.

(Dalje.)

Obupen je položaj železniških vpokojevcov vseh vrst in to starih kronskih vpokojevcov, privizionistov, miloščinarjev, nezgodnih rentnikov ter njihovih vdov. Njih pokojnine ne odgovarjajo predvojni pokojnini. Nezdogni rentnik, ki je pred vojno dobival 210 kron mesečne pokojnine, in s to pokojnino prilično živel, dobi sedaj 652 dinarjev, kar pomeni komaj petino mu pripadajoče pokojnine. Najbolj zanimivo je to, da so železničarji pred vojno vplačevali v zlatih kronah znatne prispevke v penzijske fondne, a sedaj se ve, kaj je s temi fondni, v kake svrhe se uporabljajo. Povrh tega so se 1. januarja 1926 odvezle vpokojevcem in sicer penzionistom, miloščinarjem in nezgodnim rentnikom železniške legitimacije. Vse prošnje, pozivajoč na jasne določbe rimskega pakta, spomenico, odpisano s konference vseh organizacij penzionistov iz vse države v Belgrad dne 5. oktobra 1925, ministrstvo omalovažuje. V svojem obupu je sklenila organizacija železniških vpokojevcov na svojih občnih zborih dne 3. januarja 1926 v Mariboru in 10. januarja 1926 v Ljubljani, da v obrambo svojih pravic glede v pokojninske sklade vplačanih prispevkov nastopi sodno pot. Sklep je diktirala strašna beda, diktirala želja ohraniti sebi in družini življenje.

Viktor Flisek:

Ob vojski.

Brodili smo po gališki zemlji. Plezali na karpatske grebene trudni in lačni. Včasih smo se pogrezali v šumečo reso, tavalili po nevarnih močvarah in prenočevali v smrdljivih jarkih.

Kamor smo stopili, je obležalo klasje in kosci ni več odkosil redi, kjer smo se pokazali. Ruvali smo bodeče brinje, klestili drevje in lezli s kratkimi lopaticami v zemljo.

V ramena so se nam zajedli puškinji jermeni, nahrbtniki so tiščali k tlom. Prazne krušne torbe so nam odletavale od ušivih plaščev.

S težavo smo se premikali. Po pušti goloti se je vlekla naša stotinja. Ves teden smo že krožili po široki dolini tam ob Prutu in tiščali za sovražnikom. General Brusilov je kopicil v Besarabiji kazaške čete, jih potiskal proti bukovinski meji in se previdno izogibal večjim spopadom.

Leno smo stopali. Iz čutarice smo iztočili zadnje kaplje ruma in iz torb natresli v usta zadnje s prahom nemešane drobtine. Kuštrinov meh je utihnil. Včasih je odskočil od suhe postave, žalostno zasopel in zopet padel po trdih kosteh. Še Tevž je molčal.

Daleč tam zadaj je vstajalo solnce. Počasi je sililo izza karpatskih bukev. Nikjer ni bilo oblaka, ki bi se vlačil po nebni modrini. Še sapica se ni spuščala po dolini, da bi nas ohladila.

Od travnih bilk so cepale rosne kaplje na osušeno zemljo in se tam razbijale. Nas so gnali dalje... v smrt.

Ko so se že davno raztopile rosne kaplje in je bilo solnce daleč od visokih robov, se nam je dolina počasi zožila in zaprla. Obstali smo pred hribovjem. Tu je izvirala mal potok, ki je napajal dolino in se vozil mimo Krasne v reko. Takoj smo se nagnili po bregu, pogrezali čutarice v vodo in izlivali v žejna usta. Ko smo čofotali po potoku, da se je začela voda gostiti in motati okoli razmetanih skal, se je privabil med nas naš debeli major. »Teletak« je pozdravil. »V vrstol Nok« je godel, da se mu je premetaval trebuh. Privlekel je sabljo in začel groziti. Bali se ga nismo, ker smo ga poznali, kot lakotne dneve.

Rejen je bil naš gospod za dva druga. Kadar je sedel, da mu je počlenila brada na prsi, je bil videti, kot steber. Če je lezel na konja, sta stopila k njemu Tevž in Ločnik, da sta ga zrinila na mrho. »Za sod bi bil pripraven,« nam je razlagal po takem opravilu Tevž ves upehan. »To me je zdelal, špehar! Težek je kot grehi. Če ga Rusi ne bodo zadeli, bo pa v blatu obtičal,« je navadno končal.

Počasi smo se vendar zbasali nazaj v vrste. Oprasene obleke smo malo otepli in čepice nategnili na čelo, da bi nas solnce ne ožgalo.

»Fantje, fantje,« je stokal major. »Ali vas ni sram? Takoj ste v luži, kot

žabe. Privezal bi vas, pretepel, postreljal...«

»Saj nas bodo Rusi,« se je vdol tih Tevž.

»Vsak trenutek lahko padejo na nas. Čez hrib nas obidejo, pa bomo v sredi, kot peška v breskvi. Hudič vas potem izmota jaz ne, ko nas obljajajo s šrapneli.« Patrulja, prostovoljna, brž, brž,« je menčal, da je valovil njegov sod, kot Sava v povodnji.

Iz naše vrste se je odkopal Tevž. Odkar so mu priklopili zvezdico na zamazan ovratnik, se ni nič bal. Modroval je o veliki srebrni kolajni, katero si mora prislužiti. Ž njó bi potem podražil tam doma tisto štefkovo Bino, ki se je tako znašala. Ko je on služil pri sosedu, vozaril, štel nasade in vlagal snope, ji je nekoč pisal. Take navadne reči ji je nametal v pismo, ki pač mladim puhtijo iz srca. Bina mu pa še odgovorila ni. Okoli je pa trosila, da dobi hlapca v vsakem hlevu. To je Tevža pogrelo, da ji je hotel oponesti.

Tevž je težko zavezil z roko po puškinem jermenu in se zagledal v gospoda. »Jaz se javim, pokorno prosim gospod major,« je zastavil besedo Tevž.

»Sitnost,« me je zgrabilo. Vedel sem, da bom motovilil z njim.

»Dobro!« se je ohladil major. »Dva moža vzemi! Ta rob boste preiskali,« je kazal na visok hrib. »Sovražnik ni daleč. Če bo kaj sumljivega, me takoj obvesti! Stotinja naj se razpostavi na

oni strani potoka po grmovju,« je ukazal podčastnikom. »Za kosilo imate prepečena, vode ste se pa nalili,« je ukazoval.

Ravno v vodo sem hotel, ko me izpuli Tevž. »Saj greš?« Najrajši bi se ga otepel, ko pride s to nadležnostjo. Preden se ga otresem, privleče še Ločnika. France se je tudi kremžil in robantil, ko smo začeli lezti v breg.

»Tepec, v past siliš,« sem obdelaval spotoma našega vodjo.

Tevž se ni opravičeval. Molče je komotal dalje. Klátili smo se po grmovju, po nevarnih zasekah in ožganih golotah. O Rusih nikjer sledu. Nekeč je potegnil Ločnik svoj krak čez visok grm. Bodeča robida ga je zgrabila za hlačnico in se mu je zapela podolgem v rahle šive. Ko se je rešil, je videl, da je nastala v hlačnici velika špranja. To mu je presedlo.

»Norec!« se je lotil Tevža in hodil po bodicah. »V vsako reč se vtakneš. Sam lazi za Rusom, če si res tak junak. Ali naj se midva ženeva za tvojo čast? Glej, tu-le bom sedel, pa naredi kar hočeš. Če ti ugaja, pa se podi za Rusom! Še na nos naj ti obesijo medaljo, da jo boš pred očmi imel. Vidiš, da sem že star kot lunin krajec, pa me še vlačiš s seboj. Ne vem, zakaj bi nastavljal glavo, če ni treba,« je godel venomer in se zleknil po praproti.

»France!« je zinil po dolgem času Tevž in naredil resen obraz. »Misliš, da bomo tukaj obviseli,«

Gospodarski krogi so opetovano razpravljali o zboljšanju železniškega prometa ter osobito zahtevali, da se posveti večja pažnja hitrejši in izdatnejši popravili voznega parka ter da se omogoči tudi lažja in izdatnejša oskrba železniških delavnic z materialom.

Naša država premalo podpira parobrodstvo na Jadranu; podpora v znesku 35 milijonov dinarjev je nezadostna z ozirom na to, da morajo parobrodi brezplačno prevažati pošto ter vojakom in uradnikom dovoljevati polovično vožnjo.

Direkcija rečnega brodarstva ne pospešuje prometa na plovih rekah, temveč ga ovira, o čemer vedo naši splavarji mnogo povedati. Ta direkcija ima preveč strokovno nesposobnega uradništva, njen kredit, ki se je povečal od 3.9 milijonov na 8.7 milijonov dinarjev, je mnogo prevelik.

Ministrstvo naj skrbi za to, da se bo premog dobavljati iz državnih rudnikov, ki se nahajajo v težki krizi, naj se odločno pobije vse poskuse raznih vodilnih krogov iz sebičnih razlogov dajati prednost premoži za zasebnih rudnikov.

Delavska zveza.

Trbovlje. V nedeljo, 28. marca, bomo imeli pri nas občinske volitve. Dolgo so odlašali z njimi, ker se vse kakor zdi gotovim krogom, da se z raznimi gerenti vseeno izhaja, gre namreč samo za oblast. Mi občani smo pa ravno nasprotnega mnenja, in vemo, da bo za občini blagor in zdravo gospodarstvo v občini mogel delovati s pomočjo ljudske volje izvoljeni odbor z županom. Naša Delavska zveza nastopa skupno s SLS na eni listi, katere predstavniki po svojih sposobnostih kažejo veliko smisla za delo. Odločeni smo delovati na jako širokem socialnem gospodarskem programu, ki bo v dobrobit delavskemu in obrtno-kmečkemu stanu. Naša skrinjica bo PRVA. Položaj je za nas ugoden in vemo, da bo vse pošteno delavstvo volilo našo listo, na kateri so možje krščanskih načel in poštenjaki! Na svidenje na volišču! — Občan.

Občinske volitve v Trbovljah.

Občina Trbovlje je po velikosti na tretjem mestu v Sloveniji. Veliko večino prebivalstva tvori industrijsko delavstvo. Zadnji župan, sedanji gerent, je bil leta 1914 izvoljen za župana, in sicer z glasovi nemškutarjskih in socialnodemokratskih obč. odborov ter je županoval do konca vojne. Po vojni so se vrstili razni gerenti do danes. Za delavca občina do danes ni popolnoma nič storila, čeprav so bili razni materialistični socialisti več ali manj v odboru ali sovetu v Trbovljah. Večkrat so bile občinske volitve razpisane, toda do njih vsled raznih vzrokov ni prišlo. Gotovi ljudje so se bali, da bi vendar enkrat prišlo v naši občini do pravega gospodarstva po ljudski volji. Zato so vedno z intrigami preprečili svobodno izvolitev župana in zopet dosegli gerenta, ki je seveda po njihovi volji delil občinski denar v razne »dobrodelne namene«. Ta pesem se je ponavljala ves čas v povojni dobi. Ta čas je občina s svojim gerentom imela nalogo, da je v prvi vrsti podpirala z občinskim denarjem le taka društva in ustanove, ki so služile v agitacijske namene tistim ljudem, ki so imeli prvo besedo pri izbiranju takih mož. Kakor hitro jim gerent ni mogel več razdeljevati »podpor« je moral iti.

Veliko vlogo sta pri tem imela trboveljski »Sokolski dom« in hrastniški »Narodni dom«, kajti oba še nista plačana. Naši demokrati prav dobro vedo, če pride do izvolitve župana, da ta prav gotovo ne bo iz njihovih vrst. V tem slučaju odpade vsaka podpora za njihove trdnjave in neprijeten dolg še ne bo poravnal. Demokrati so se najbolj bali zmage SLS, ker bi potem morala vlada župana potrditi in bi se na ta način pričelo z rednim občinskim poslovanjem.

Glavno besedo pa je imela do sedaj pri občinskem gospodarstvu Trboveljska premogokopna družba.

Kakor drugje tako varuje tudi tukaj svoje interese. Proračun občine je moral biti vedno tako sestavljen, da je glavno breme občinskih dohodkov prevajal na nižje sloje, tu pri nas na delavce, in da je bila družba tem manj prizadeta. Zato se družba boji, da bi občina prišla v poštene roke, da bi tudi njo prisilili do pravih obveznosti napram občini. Sedanje odpuščanje rudarjev tudi v tem slučaju izgleda zelo sumljivo, ker delavci nimajo vsled skrbi za vsakdanji kruh, zanimanja za sedanje občinske volitve. In vendar so občinske volitve tako velike važnosti, da ne moremo vkljub trpljenju iti mirno mimo tega vprašanja. V korist vseh delovnih slojev je, da se enkrat za vselej prepreči razne intrige za nadvlado v občini in da se pride k stvarnemu delu za naše občinsko prebivalstvo, ki obstoja pri nas v veliki večini iz delovnih slojev.

Poleg 6 skrinjic, katerih kandidati so prikriti in odkriti prijatelji TPD je tudi skrinjica SLS, na katere kandidatni listi so večinoma zavedni krščanski delavci. Poleg teh je tudi nekaj zelo sposobnih kmetov in obrtnikov. Lista SLS ima prvo skrinjico in ima mnogo upanja na zmago. Nadalje pridejo vpoštev tudi komunisti, ki imajo drugo skrinjico. Ti so hoteli prvotno iti s socialisti v skupen boj, vendar po so jih pozneje pregovorili demokrati, da so nastopili samostojno. Na gospodarski listi so na prvih mestih sami težki magnati in stari izkoriščevalci občine, ki pa so pri vseh delovnih slojih osovraženi. Vsled tega se ni bati, da bi dobili veliko kroglice. Na tej listi kandidira tudi bivši komunist radikal Koren. Dalje imamo tudi listo Kristanovih socialistov, ki se odlikuje z nekim rdečim buržujem. Ta, kakor tudi Bernotova lista imata malo izgleda na kak uspešen izid. Poleg vseh teh kandidatnih list obstoja še lista levega krila demokratske stranke, ki bodo vsled svojega osovražanja pri ljudeh, brez velikega truda lahko prešteli svoje pridobljene kroglice.

Za delavstvo ni vseeno, kdo zmaga, ali družba ali delavstvo, združeno z ostalimi stanovi v SLS. Zmaga SLS pomeni konec slabega gospodarstva v občini in obračun s TPD, red v občinski upravi, pravna zaščita delavstva in vpokojencev, posredovalnico za delo, zidanje novih hiš za vpokojence itd. itd. Ako dobi relativno večino kmečko delavski blok (komunisti), je zmaga premogokopne družbe popolna in bo zopet njej vseč gerent dalje delavcem nalagal. Zmaga komunistov pomeni demokratski gerent, zmaga demokratske ali pa gospodarske liste pa demokratsko-orjunsko županost. Prvo in drugo je za družbo dobro. Ali bomo delavci še nadalje pustili, da vladajo nad našim občinskim parlamentom zastopniki buržuazije? Delavci! Na plan! Vsi za enega eden za vse! Na volišče za pravice žuljavih rok, za naše otroke in bedne starce, kajti dosti je gorja! Vsi vrzimo kroglice v PRVO skrinjico!

Proti kapitalizmu.

SV. DUH — RESNICA!

Bratje! Sestre! Kaj naj storimo? Ploha predlogov, programov in pa idej je šla v povojnih letih mimo nas. Danes smo prišli do spoznanja, da socialnega vprašanja ne moremo rešiti socialno. Kaj pomaga oblikovati nove forme, sklepati nove zakone, ako ostane še vedno v nas — stari duh.

Konec. Kapitalizem stoji pred nami na višku svoje moči. Rudniki niso več faktor, s katerim bi mogli resno računati. Kot taki so izgubili svojo veljavo po lastni krivdi. Socializem kot vera Bogu odfujene mase v Mesijo revolucije, ki naj bi v bodoči državi ustvaril kraljestvo božje, leži v težkih krizah. Z mlado-socializmom hoče postati religiozno in etično. Med tem prehajajo razočarane množice v komunizem. Na vrhodu vlada boljševizem z zlom grozeč dalje, kljub vsem časniškim napovedim. Delavstvo dela deset do dvanajst ur dnevno. Stotisočeno brez dela in nimajo niti eksistenčne minime. Industrija je med inflacijo naložila vse premoženje in pro-

metni kapital v različne vrednosti, nakupila nove stroje, zidala nove stavbe in nakopičila velike zaloge sirovega materiala. Toda pričakovana konjunktura je izostala. Kakšno vrednost imajo stroji, zaloge in sirovi material, ako ni nikakih naročil? Industrija dela s praznim tekom; in mesto »rastoče linije« stojimo pred novimi krizami. Svetovna gospodarska statistika izkazuje močno nadprodukcijo in to radi industrijalizacije nasprotnih in neutralnih dežel med vojno. Mi se nahajamo vedno v veliki nevarnosti, da izpademo iz svetovnega gospodarstva. (Nemčija.) Še prav nič se ne da predvideti, ali začenjajo s trusti in monopolizacijo početki nove gospodarske forme, ki bi bila nekako podobna gospodarstvu po načrtu in porabi. To osnovno vprašanje, temeljni problem vse notranje in zunanje politike, ker pač izhajajo politična nasprotstva iz naravno nujne potrebe ljudstva, ki hoče živeti, ne vzbuja v parlamentu nikake pozornosti. (Nemčija.) Interesi bank in spekulantom so proti temu. Tako je proletariat odtrgan od deleža domovine in rodne zemlje in je oropan naravne svobode. Kajti le s tem, da je bilo odtrgano lastni grudi je moglo priti delavstvo v kapitalistično suženjstvo, in le po tej poti nazaj je možna osvoboditev.

Pa tudi kapitalist ne more niti temu sistemu. Vprežen je v ta sistem krivic, če se postavi nasproti, je takoj gospodarsko uničen. Veliko težje se zveliča bogat, kakor pa reven, ker njega teže verige bogastva. A tudi bogatin je naš brat, naša sestra v Kristu; tudi zanj smo odgovorni.

Nič ne moremo storiti! Največja utopija 20. stoletja je, da moremo svet ukrotiti s sredstvi tega sveta. Kapitalizem, porojen iz stremjenja po moči in iskanja po bogastvu, se da ukrotiti le z duhom kakega sv. Frančiška. V metodi se razlikujemo od naših bratov na komunistični strani. Oni hočejo postaviti silo proti sili. Mi hočemo iti po poti iz pridige na gori: »Če te kdo prisili eno miljo daleč, pojdi z njim dve.« Toda le iz večnega, nevidnega sveta prihaja taka moč.

Vzdigniti se moramo iz naše vne-marnosti, ne smemo stati brez dela in gledati, kako propada zapad. Nevaren fatalizem je prevzel široke kroge krščanskega ljudstva. Kakor malo nas naša grešna narava upravičuje, da ne stremimo po svetosti, prav tako neznan vzrok je nepopolnost sveta, ne delati za kraljestvo božje.

(Nadaljevanje.)

Tedenske novice.

Proti onemogočanju rednega poslovanja Delavske zbornice je poslanec dr. Andrej Gosar odposlal na ministra za socialno politiko Simonoviča sledeča vprašanja: 1. Radi katerih činov oziroma dejstev ste sistrali vse dosedanje sklepe Delavske zbornice v Ljubljani ter en del mandatov razveljavili? 2. Na podlagi katerih zakonskih predpisov ste to storili? 3. Kaj nameravate ukreniti, da se brez odloga omogoči redno poslovanje Delavske zbornice v Ljubljani?

Pazite na otroke! V Ribnici se je dveletni fantek trgovca Divjaka preveč približal nekemu priklenjenemu psu. Le-ta se je vrgel na otroka, mu raztrgal obraz in razgrizel nos. Fantka so oddali v bolnico.

Utopljenec v blejskem jezeru. Pretekli teden so izvlekli iz blejskega jezera ob graščinskem kopaljšču 60 letnega Zorka. Nesrečnež si je zvezal roke in noge, da se ne bi mogel rešiti, njegovo vrhajo obleko so pa dobili na klopi graščinskega kopaljšča. Zadnje dni pred smrtjo je Zorko poprodal vso zlatnino in dragocene bisere.

Mariborska »Naša Straža« bo prenehala in jo bo nadomestoval »Slovenec«, ki bo imel tudi v Mariboru svoje uredništvo.

Izvršitev smrtnih obsodbe. Zadnje soboto so v Mariboru obesili 42 letnega Ivana Zlahtiča, mizarja z Brega pri Ptujju in 30 letnega Franca Čiča, mizarjskega pomočnika, doma iz Studencev pri Mariboru, zaposlenega pri Zlahtiču. Lansko leto sta bila oba pri poletnem porotnem zasedanju v Mari-

boru obsojena na smrt, ker sta 11. decembra 1924 v Studencih ponoči zavratno umorila čevljarja Vincenca Mikla in nato v njegovi hiši še njegovo ženo Terezijo in hčerko Hermino. Pred smrtjo sta oba opravila sv. spoved, Čič pa je prav pobožno sprejel sv. obhajilo. Preden sta šla na vislice, je šel Čič k Zlahtiču in ga prosil odpuščanja, kar je obratno storil tudi Zlahtič. V znak sprave sta se poljubila. Pri justifikaciji je bilo navzočih polno radovednežev, kar ne moremo odobravati.

Smrt najstarejše žene v Belgradu. Pretekli četrtek je umrla v Belgradu Julka Popova v starosti 110 let. Do zadnjega je bila zdrava in imela je celo še vse zobe. Njena najmlajša hči je stara 67 let.

Samomor služkinje. V Zagrebu je skočila v Savo brezposelna služkinja Marija Šalamun iz Štor pri Celju. Nesrečnica je svoj obupni korak storila vsled velike bede, v katero je zašla. Dalj časa je iskala po mestu službo, a je ni mogla dobiti.

Nova pravoslavna cerkev v Sloveniji. V Mariboru nameravajo zidati pravoslavno cerkev.

Nenavaden pomočnik. Dr. Milan Draganec, sin zagrebškega pekovskega mojstra, je napravil pred strokovno komisijo zagrebške obrtne družbe z odličnim uspehom skušnjo za pekovskega pomočnika. Pred časom je prišel do prepričanja, da je dandanes bolje biti dober pekovski mojster, kakor pa slabo plačan državni uradnik ali advokat in je vstopil v pekarno svojega očeta kot pekovski vajenec.

Nenadoma je zblaznela v Ljubljani zasebnica Pavlina Hočevnar. Prepeljali so jo na opazovalnico.

Roparski napad. Dne 20. marca je bil na okrajni cesti Laško—Rimske Toplice napaden od treh maskiranih roparjev mladi posestnik Vladimir Kačur iz Strnice. Roparji so ga zvezali, z gobo zamašili usta, mu odvzeli 121 Din gotovine, škatlo globina, 1 škatlo užigalic, odtrgali en rokav, eden ga je še po glavi udaril, ga nato razvezali in odšli. Dobro je bilo, da je Kačur še pred par urami plačeval strešno opeko v Laškem, sicer bi bil revež ob večjo vsoto denarja.

Zločinec v vreči. V samostanu frančiškanov v Zagrebu so opazili na podstrešju vrečo, ki pa se je premikala. Hiteli so po policijo. Ko so prišli trije stražniki, so šli skupaj nad živo vrečo, v kateri so našli znanega zločince, ki se je tja skrnil, da bi samostan oropal.

Vojaška straža ustrelila civilista. Pred kratkim se je dogodil v bližini okoliškega pokopališča v Celju ob pol 11. uri zvečer tragičen slučaj, čigar žrtev je postal komaj 25 letni Karel Svedovnik, cementni izdelovalec, doma v Gaberjah. Imenovani je kakor po navadi spremljal proti domu svojo zaročenko in se nato mimo okoliškega pokopališča vračal proti domu. Šel je po poti, ki vodi proti vrhu hriba, na katerem je pokopališče. Malo proč od vrha hriba sta stali v bližini ograje ob poti dve vojaški osebi. Svedovnik je šel takrat le 50 metrov proč od smodnišnice. Zato mu je eden vojakov takoj zaklical: »Stoj!« Na vprašanje, kam da gre, je odgovoril takoj: »Ja idem kući!« Mogoče je za tem napravil kak gib ali se je malo premaknil, kar je podalo straži povod, da je ponovno zaklicala: »Stoj!« Svedovnik pa je pri tem zagrešil nepremišljenost, da je ponovno prestopil v jarek in se pri tem nehote nagnil proti tlom. Vojaka sta vsled tega mislila, da hoče pobegniti ali se skriti, vsled česar je oddal eden od njihju strel. Strel je zadel Svedovnika v prsi in je šel od leve strani na desno skozi oboja pljuča nad srcem. Vojaka sta ranjenca spravila v vojašnico na Gaberje, od koder so ga odpeljali v bolnico. Njegovo stanje je zelo nevarno in najbrž ne bo okreväl.

Najden poročni prstan. Neki nemški kmet je l. 1915 zgubil poročni prstan na domačem dvorišču. Sedaj so dobili prstan v železcu stare kравe, ki so jo zaklali.

Razširjajte »Pravico!«

Krekova mladina.

VSEM
TOVARIŠEM IN PRIJATELJEM!

13. junija 1926 se bo vršil I. kongres kršč. soc. mladine v Celju. Skrbeti moramo, da se razvije po vseh naših organizacijah najživahnejša agitacija. Naš mladinski kongres je z oziranjem na razvoj kršč. soc. pokreta velikega pomena. Pripravljajte se smotreno in skrbite za čim večjo udeležbo na kongresu. S tem kongresom moramo narediti v naših organizacijah velik razmah. Zato tovariši in prijatelji, na nas je, kaj in koliko bomo zmogli. Po kongresu mora ideja našega kršč. socializma po vsej naši domovini, z njo se mora seznaniti vsak. To bomo dosegli le z veličastno manifestacijo na našem mladinskem kongresu v Celju!

Zato kličemo na delo za naš prvi kongres krščansko socialistične mladine v Celju!

Pripravljalni odbor.

Iz centrale. Seja načelstva Krekove mladine in pripravljalnega odbora za naš kongres se bo vršila v soboto 27. t. m. ob 7 zvečer v društvenih prostorih na Starem trgu 2-I.

Krekova mladina Zalag-Sp. Kašelj je vpriporila v nedeljo ob 4 pop. v Ljudskem domu v D. M. Polju žalostno v 5 dejanjih »Lepo Vido«. Vse igralske osebe je kakor vedno tudi tokrat pokazalo požrtvovalnost na kulturnem polju. Bilo pa je to pot opaziti, da so se nekateri igralci premalo pripravili na svoj nastop, kar upamo, da bodo to malenkost v bodoče popravili. Vsekakor pa bi bilo želeli, da se gleda bolj na točnost in na krajše odmore, kar pa se da z malim trudom doseči. Igra je izpadla sicer precej dobro. Krekovci le na delo! — Peterlin.

Dopisi.

Trbovlje. Za bodoče delo v občinskem odboru ima Slov. ljudska stranka sledeči program: ustanovitev posredovalnice za delo, občanom pomagati s pravnimi nasveti, posredovanje pri višjih oblasteh, razdeljevanje podpor brezposelnim, upokojevcem in občinskim revežem in preskrba z brezplačnim zdravljenjem, skrbeti hoče za nova in zdrava stanovanja in javno kopališče, delovati hoče za ustanovitev socialnega urada, višje in strokovne šole, skrbeti hoče za pocenitev živil in naprav javne klavnice, delati za elektrifikacijo cele občine in popravilo obrtno nadaljevalno šole in stremeti za tem, da postanejo Trbovlje sedež državnih uradov. Poleg vseh drugih še potrebnih nalog naše občine hoče urediti občinsko gospodarstvo in braniti samostojnost občine. Vrzimo vsi kroglico v prvo skrinjico!

Tržiš. Živo čutimo potrebo specialne delavske izobraževalne organizacije. Naša mladina se mora vzgojiti v pravem krščansko-socialnem duhu, da bo vedla, zakaj se bori kršč. socializem in da bodo zanesli to idejo v najširše sloje našega delavstva. Zato se snuje pri nas delavska izobraževalna organizacija »Krekova mladina«. Naši mladi ljudje so za to misel navdušeni.

Tržiš. Mimo grede omenjamo, da se je SDS vrgla s svojo »Domovino« na naš tržiški okraj. Delavstvo se poprašuje, kaj hoče početi s tem listom, ker ga baje ne sprejemajo, ako se ga pošlje nazaj. Večina tistih, ki sprejemajo »Domovino«, so mnenja, da je

prav dobra za podpalo. Žerjavov blagoslov pa naj nikar ne rosi na nas, ker ga že tako preveč dobro čutimo.

Huda jama. 8. marca je padel v jašek (šah) rudar Vizovišek Dominik, ki je bil takoj mrtev. Zapušča ženo in otroka. Osem dni pozneje, dne 16. t. m., pa je prišel med vozičke med vožnjo motorni vodja Oblak, ki je tudi močno poškodovan. Prepeljali so ga v bolnico. Nesreče, male in večje, so zelo številne.

Borovnica. V nedeljo 12. marca so nas rdeči plakati vabili na zborovanje lesnih delavcev. Ker se nam je takoj zdelo, da je to zborovanje naperjeno proti naši mladi organizaciji (do sedaj so nas namreč ti gospodje poznali samo še ob volitvah za Delavsko zbornico), smo se zborovanja udeležili, posebno ker smo bili radovedni, koliko imajo pri nas pristašev. Pričakovali smo pa v resnici več kot smo pa slišali. Dočim smo bili na naših zborovanjih poučeni o namenu organizacije, je pa tu govornik samo udrihal in hujskal, kaj pa prav za prav hoče, pa nismo slišali. Seveda se je moral obregnuti tudi ob našo »klerikalno« organizacijo, češ, da jo vodijo podjetniki, pa ga je takoj slučajno navzoči g. Koboučič, da to ni res, ker on do prejšnjega dneva o obstoju kake organizacije niti vedel ni. Ko je govornik videl, da se je tu zaletel, je udaril po drugi struni, češ, da smo mi delavci ob volitvah v Delavsko zbornico terorizirali in jim nismo hoteli dati glasovnic v roke. Zopet se je dvignil vihar ogorčenja, ko smo ga prijeli za dokaz resnice, obenem pa še celo izvedeli, da je bil ravno ta govornik tisti, ki je na vsak način hotel izsiliti iz naših zaupnikov volivne kuverte. Ko se je še parkrat tako zaletel, in vedno dobil zaslužen odgovor, je moral umolkneti in na žalost ugotoviti, da sta mu ostala samo še dva zvesta, drug pa da so se mu samo smejali in ga pomilovali. Toliko nas je ta mož naučil, da je komunizma med našim delavstvom konec, ker je prepametno, da bi se dalo ujeti na golo hujskanje in demagogijo. Hujska naj drugod, kjer delavci res gredo na vsak lim, nas naj pa pusti v miru. Sicer imamo pa že od l. 1920. prežalostno skušnjo s temi gospodi. Tudi tedaj so nas hoteli hujskat in obljubovati zlata nebesa, da smo res stopili v stavko, pri kateri se je pa nazadnje izkazalo, da voditelji stavke sami ne vedo, kaj hočejo. Seveda je stavka propadla, nekaj delavcev je bilo ob kruh in ko smo se obrnili na tukajšnjo komunistično organizacijo, so nam pa ti gospodje rekli: »Saj vi niste železničarji, kaj se vmešavate v naše reči.« Vidite, nismo tako kratkega spomina kot si vi mislite in želite. Le osel gre še enkrat na led! Ste razumeli? Mi bomo pa našo organizacijo, ki sloni res na krščanski podlagi, pomagati bližnjemu, da s tem tudi sebi pomagamo, kolikor bo mogoče dvignili brez ozira na take hujskače.

Hrastnik. V petek 19. t. m. je predaval na Krekovi socialni šoli g. prof. Capuder o zgodovini socialnih ved. V nedeljo 21. t. m. je predaval g. inž. Žumer o socialnih strujah pri nas in drugod. G. Žumer nadaljuje svoje predavanje v nedeljo 28. t. m. ob navadnem času. — Kat. izobraž. društvo priredi v četrtek dne 25. t. m. pri g. Logerju Materinski dan. Na sporedu so deklamacije, petje in slavnostni govor. Vstopnine ni.

Rimske toplice. Celjska »Krekova mladina« je na Jožefovo, dne 19. t. m. gostovala z igro »Sin« v Rimskih toplicah. Kljub temu, da občinstvu igra

ni bila znana, je bil obisk polnoštevilen. Tudi se strinjamo s tem, da igralci niso posetili napredni krogi, s tem so pokazali svojo doslednost, da nočejo imeti s krščanskimi nazori, kateri so potrebni za javno življenje, nobene stika. Radovedni smo, kako si oni zamišljajo pogoje, potem katerih bi naj človeška družba prišla do blagostanja? Da je bil lep obisk, zasluži hvalo naše delavsko in kmetsko ljudstvo, pred vsem delavstvo s parne žage, ki so, kakor so se sami izjavili, našli v igralcih svoje tovariše. Igra je gledalce naravnost očarala. Prizor v zadnjem dejanju je občinstvo toliko presenetil, da je izostal vsak smeh, ki tudi prej ni bil na mestu. Kritika k tej predstavi sploh ni mogoča, ker so igralci popolnoma pravilno rešili svoje vloge, pred vsem Ciril, Helena in Marica. Razume se, da je vsakemu žal, kateri je imel priliko posetiti igro, pa je ni posetil, kajti takšne predstave še ni bilo v Rimskih toplicah, kot ta, katero nam je nudila celjska Krekova mladina. Občinstvo se omenjenim za poset najlepše zahvaljuje, kajti posnelo je iz predstave za življenje mnogo poučnega.

Razno.

Vsa družina v — samostan. Profesor dr. Bernard Barth je nedavno vstopil kot redovnik-novinec v kapucinski samostan Zell a. H. na Baden-skem. Njegova žena je prejela redovno obleko pri frančiškankah v Aachen. Tudi trije otroci so se posvetili redovnemu poklicu: najstarejši sin Bernard je že 20 let pri benediktincah v samostanu Maria-Laach; hči je še pred vojno vstopila v red sestra kršč. nauka v Strassburgu; mlajši sin pa je postal tudi benediktinec.

General Brussilov umrl. V Moskvi je umrl od pljučnice general Brussilov. Brussilov je l. 1914. vodil rusko armado proti Avstriji in prekoračil Karpate. Po vojski je Brussilova pritegnil Trocky k organizaciji rdeče armade kot vojaškega strokovnega svetovalca.

Rockefellerjeva palača zgorela. Velika palača znanega ameriškega milijonarja Rockefellerja je do temelja pogorela. Zgrajena je bila iz marmorja. Škoda znaša več milijonov dolarjev.

Zadružništvo v Rusiji. Po vojni se je začelo zadružništvo v Rusiji izredno močno razvijati. Zlasti ugodno se razvija konzumno zadružništvo, katerega podpira vsepovsod vlada v borbi s trgovino. Zato število konsumnih zadrug raste kakor se tudi razširja njih poslovanje. Vsega skupaj je bilo 1. aprila 1925 v Rusiji 23.821 konsumnih zadrug s 43.685 prodajalnami in 922.000 člani. Dne 1. oktobra 1923 je bilo samo 18.002 zadrugi s 24.636 prodajalnami in 4.896.000 člani. — Opažati je intenzivno naraščanje konsumnih zadrug na deželi. 1. oktobra 1923 je bilo na deželi 16.105 konsumnih zadrug s 21.420 prodajalnami in 2.297.000 člani. 1. aprila 1925 pa že 22.244 z 32.558 prodajalnami in 4.360.000 člani. Pri mestnih in delavskih konsumnih zadrugah je naraslo število prodajalen radi koncentracije. Tudi število članstva je večje. Bilo je 1. oktobra 1923 1897 zadrug s 3216 prodajalnami. 1. aprila 1925 pa samo 1577 zadrug, ki pa so imele vse 11.127 prodajalen. Število prodajalen se je skoraj potrojilo. Članov so štejele zadruga 1. oktobra 1923 2.599.000, 1. aprila 1925 pa že 3.562.000. V konsumnih zadrugah je torej okoli 8 milijonov članov. Če računamo na vsa-

kega zadrugarja še 3 člane družine, pridemo do rezultata, da te zadruga obsegajo 30 milijonov ljudi od 140 milijonov prebivalcev, ki jih šteje sedaj Rusija. Razen tega števila poljedelske zadruga 2.900.000 članov, produktivne zadruga pa 450.000 članov, pridemo do številke 40 milijonov, kar pomeni, da obsega zadružništvo tretjino prebivalstva Rusije. Delež konz. zadrug v notranji trgovini cenijo sedaj na 20 odstotkov, delež države pa na 43 odstotkov. Tako delež zadrug kakor države sta vedno večja, medtem ko delež privatne trgovine pada.

Za kratek čas.

Dober poznavalec paragrafov. — Stražnik zaloti pijanca v občestnem jarku in zakriči nad njim: »Vstani!« — Pijanec nato: Ne upam, to bi bila vstaja proti policiji.

Rad počaka. Jetniški voditelj (k smrti obsojenemu): »Predno Vas obesijo, si smete po postavi izvoliti jed, katerokoli hočete. Kaj bi najraje? Obsojenec: »Jagode, g. vodja!« Voditelj: »Kaj, jagode? — Smo v novemburu, vi bi radi jagode jedli, ki se jih dobi šele čez pol leta.« Obsojenec: »Saj do tistega časa prav rad počakam!«

Čitajte »Pravico«!

Žika!

Poskusiti je treba, potem je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Proletarci!

Nalagajte svoje prihranke edinole pri

Prvi delavski hranilnici in posojilnici

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Stari trg števil. 2,

katera obrestuje vloge na knjižice po 5%, redne članske vloge pa po

6%

Zahtevajte pravila in položnice!

Sprejme se v lesno-industrijsko tovarno v bližini Ljubljane

lesni strugar,

vajen vseh strgarskih del v lesu ter

strojni mizar,

izurjen zlasti pri delu na tračni žagi.

Prednost imajo oni, ki se morejo izkazati z večletnim delom v tovarnah stolov. Plača in eventualno tudi stanovanje po dogovoru in zmožnosti.

Ponudbe na upravo lista.

Tona! Včeraj se je pa vršila skupščina za našo prodajalno. Gledala sem, kje da si, pa te nisem zazrla. Zato pa gotovo tudi nisi slišala kaj nam je povedal poročevalec iz Ljubljane. Najbolj važno se mi zdi tisto glede prometa. Rekel je: Čim večji promet, tem večja konkurenčnost. Mesečno stane stanarina, plače, luč, kurjava, razni drobni izdatki 2000 Din. Ker znaša promet sedaj mesečno samo 40.000 Din da to 5% režijo te prodajalne. Če bi se pa promet dvignil na 60.000 Din, pri čemur bi ostala vsa režija ista, bi se v procentih režija znižala na 3 1/2% ter bi imela zadruga toliko več dobička ali pa bi lahko pocenila blago za 1 1/2%. Za to je za nas same silno važno, da dvignemo promet in pridobimo zadrugi novih odjemalk. Sklenila sem, da se bom odslej naprej tudi jaz posvetila agitaciji za naš konzum. Stori tako tudi ti!